

הפורה בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ד' חשון תשפ"ד | דף היומי בבלי: קידושין סז
דף היומי בהלכה: קס"ט א'.
מוסר: אהבת חסד - 'ועתה נחזור לבאר' עד 'והנה כל זה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער העצלות עד שער הגדיבות "כל המעלים עיניו"

אדם חווה מספיק נסים, גם "בזמן הזה", אך
הקושי והעבודה שלנו הם היכולת לפתוח "עין
רואה ואוזן שומעת" לכל המתרחש סביבנו

גם בתוך הטבע ניתן לראות נסים; בחי, בצומח, בשמים ובארץ. עלינו מוטל "שאו מרום עיניכם" ואז נוכל להגיע ל"וראו מי ברא אלה". כך נגלה כיצד בכל דור ודור הקב"ה עושה עמנו נסים ומצילנו מיד אויבנו הקמים עלינו לכלותינו

לנהל את המלחמה בעצמי. אני מבקש מהקב"ה: רבש"ע, תנהל אתה את המלחמה". ואם כך, אין ברירה אלא "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" - עלינו להפסיק לדבר כ"כ הרבה על המלחמה. כי אותו רגע שמנתקים אנו את עצמנו מבית המקדש שלנו, מהסייעתא דשמיא שלנו, חיים בעולם הגדול ושומעים על המלחמה מכלי התקשורת, ההפסד הוא עצום, בכמה מובנים:

ראשית, מפסידים אנו את היופי של המלחמה. כתוב "וישמע יתרו". מהיכן הוא שמע? מהרדיו... לכן כשלבסוף הגיע יתרו למשה רבינו הוא אמר: "עתה ידעתי" - עכשיו אני יודע, כי כשמעתי מהרדיו לא יכולתי לבחון מה שנעשה לישראל בעת שיצאו ממצרים. השמועה אמרה שהיתה רוח קדים עזה, היתה סערה וסופה ופתאום הים נבקע... נו, קורה!... אבל עתה ששמע ממשה רבינו "את כל התלאה אשר מצאתם בדרך" - הוא הכיר את האמת והתגלתה לפניו תמונה שונה לחלוטין.

רבותי, בתקופה זו זוכים אנו לנסים ונפלאות שלא היו כמותם שנים רבות! עמ"י כולו נתון בסכנה נוראה. מה עושה קוב"ה? שולח לנו גוים שילחמו את מלחמתנו. הקב"ה אומר: "אל תלכו לשם, אשלח את הכושים מאמריקה הילחם במקומכם..." "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" - תנו לי להילחם. אתם תחרישון. זוהי נשיקה מהקב"ה, ייחוד עם השכינה הק'.

הגר"ש פינקוס זצ"ל - הנחיות במצב מלחמה
ה' ילחם לכם ואתם תחרישון

אדם אחד ביקש לדעת את דעתי על המצב הבטחוני המסתבך בארץ ישראל [א"ה: היה זה בתקופת מלחמת המפרץ הראשונה], וכמו"כ מהי העצה המעשית בשעות קשות אלו.

עלינו לדעת, כי צו השעה כעת הוא: לא לדעת! לא להתעניין! אלא להכניס את הראש לתוך הגמרא. לא לדעת מה אמר נשיא ארצות הברית, מה אמר מנהיג הפלשתינים ומה אמר ראש הממשלה.

מדוע אדם מטבעו משתוקק להאזין לחדשות ולקרוא עיתונים? התשובה היא: הידיעה נותנת לאדם תחושה של שליטה, כשאנשים יודעים מה שקורה, הם מרגישים שיש להם שליטה על המלחמה.

אך הקב"ה אומר: אם רוצים אתם לעשות את המלחמה בעצמכם - תעשו. אם אתם רוצים שאני אעשה את המלחמה, הרי ש"ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" - עליכם מוטל לומר תהלים ולהתפלל, אבל לא להתעניין יותר מידי בנעשה מסביב.

גם אני באופן אישי הייתי מתעניין לפעמים בחדשות. אבל כשהתחיל להיות מצב רציני, הפסקתי לקרוא עיתון! לא בגלל רוחניות, אלא פשוט אני אבא של ילדים, אני מפחד. אינני מעוניין

הצלחה של מלחמה היא התרכזות במטרה העומדת לנגד העינים. מעולם לא נראה 'טנקיסט' מחזיק עיתון ביד... ואם הוא עושה כן, סימן שזו לא עת מלחמה...
עלינו "לפנות את לבנו מכל דבר - למלחמה". לומר לקב"ה: רבש"ע אני שלך וכל אשר לי שלך - על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך". לא מעניין אותנו שום דבר מכל הקורה בעולם! אנחנו "כגמול עלי אמו". אנו נמצאים בידי חובקות של מישהו שאפשר לסמוך עליו בכל מצב ורק הוא מעניין אותנו, אותו אנו אוהבים ואתו אנו מתעסקים!

במלחמה צריכים הרבה תפילה, יראת שמים. אבל הדבר החשוב ביותר הוא הדורון, יחוד עם הקב"ה. וכל דבר אחר מפריע ליחוד. גם אם זה לא ע"ז, גילוי עריות ושפיכות דמים - גם אם הכל לפי ההלכה, עדיין זה לא "יחוד", דק תורה בלי שום תערובת - זהו יחוד עלינו לשים לנגד עינינו את דברי הרמב"ם כיצד נלחמים - "ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה... ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו אלא ימחה זכרונם מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה" (הל' מלכים פ"ז הט"ו).

תזכורת לנבחני דרשו

השבוע ביום חמישי ד' בחשון וביום שישי ה' בחשון פרשת נח

קנין תורה-דף היומי מבחן מס' 46: (שישי בלבד!)

קידושין לד. - סג:

דף היומי בהלכה מבחן מס' 20:

משנה ברורה: סימן קס"ב סעיף ט' עד סימן קס"ח סעיף ט"ו
מוסר: אהבת חסד חלק ב' פרק י"ג עד פרק י"ח "אבל להרמב"ן"

מבחן מסכם 3: סימן ק"ו סעיף ב' עד סימן קנ"ט

קנין חכמה מבחן מס' 46:

אורחות צדיקים שער הדאגה עד סוף שער הזריזות

קנין משניות מבחן מס' 46: (שישי בלבד!)

כלים י"א ו' - י"ג ז'

קנין ירושלמי מבחן מס' 12:

כלאים סד. - שביעית ט: (בדפוס וילנא כלאים תחילת לג: - שביעית ד. משנה)

האחד תיאר בפני חברו את המצב הקשה שבו נתון עם ישראל. "מי יודע מה ילד יום? וכיצד נסתתר אם תתחיל, פתאום, הפגזה?"

הירא את ה' אינו מפחד משום דבר שבעולם, כי יודע שאין עוד מלבדו!

הוא עושה, אין לו שום סיבה לפחד ולדאוג כלל, מכל המאורעות העוברים עליו.

פעם, בעת מלחמה, שמע רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל שני

הירא את ה' אינו מפחד!

האדם המפחד מה' אינו מפחד משום דבר אחר כלל.

כשאדם מאמין שהכל מאת ה', וכל מה שה' עושה - לטובה

דאגת החטא מסירה את שאר הדאגות, ופחד ה' מסיר כל הפחדים! כך היא מידתה של יראת שמיים, שכאשר ירא האדם באמת מהשי"ת, ניצל הוא מיראת זולתו.

ב"חובת הלבבות" (שער י פרק ו) מובא מעשה באחד החסידים שהתבודד במדבר, במקום חיות רעות ולסטים. שאלוהו היאך אין הוא מתיירא, והשיב: "בוש אני מבוראי שיראני ירא מזולתו יתברך" כאשר הפליג יונה הנביא בספינה, וסער הים סערה גדולה, באו אנשי הספינה ושאלו את יונה: "הגידה נא לנו באשר למי הרעה הגדולה הזאת לנו, מה מלאכתך ומאין תבוא, מה ארצך ואי מזה עם אתה?"

לכאורה, אמורים היו לסיים שאלתם בפשטות, ולומר 'מי עמך?'. מדוע אפוא שאלו "ואי מזה עם אתה?" - איזה מין עם הוא עמך, מהי תכונת העם הזה?

אנשי האניה תמהו על טיב עמו של יונה הנביא, אשר נראה בעיניהם כחידה סתומה. סופה נוראה מתחוללת, גלים אדירים מכים בדפנות האוניה. האוניה מונפת לגובה על ידי הגלים, ושוב מושלכת לתהומות, ועוד רגע קט היא עומדת להתפרק ולטבוע במצולה. במצב זה, כל נוסעי האוניה אחוזי אימה, ומרביתם כבר איבדו את עשתונותיהם. רעש גדול ומהומה סביב, וכולם זועקים איש אל אלוהיו, ומטילים לים את הכלים להקל מעליהם.

ומה עושה יונה באותה עת?

"ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם"... לא זו בלבד שרגוע היה, אלא נרדם וישן בשלווה.

כשמצאוהו, לא יכלו אנשי האוניה להבין - איך יכול אדם להירדם במצב כזה, ועל זה תמהו "ואי מזה עם אתה?" איזה סוג בריה אתה?

משיב להם יונה: תמהים אתם היאך הנני כה רגוע ושליו, עד שאף עלה בידי להירדם? דעו לכם, "עברי אנכי ואת ה' אלקי השמים אני ירא, אשר עשה את הים ואת היבשה". כלומר, את הכל עשה ה', גם את הים וגם את היבשה. והירא מפני ה' ומאמין בו, אף בעת סערה רגוע הוא כמי שמצוי בארץ מבטחים, שהרי הכל מעשי ה', וים כיבשה לפניו, ואין צורך לפחד מפני סערת ים כלל!

זוהי מידת היראה - הירא את ה' אינו מפחד משום דבר שבעולם, כי יודע שאין עוד מלבדו.

(מתוך הספר "הנני בידך")

יהודים מתווכחים ביניהם. האחד תיאר בפני חברו את המצב הקשה שבו נתון עם ישראל. "מי יודע מה ילד יום? וכיצד נסתתר אם תתחיל, פתאום, הפגזה?"

השיב לו חברו, "וכי אינך יודע שהכל בידי שמיים, וכל מה שעושה הקב"ה הרי זה לטובה? מה יש לנו לפחד?"

"כן", אמר האיש, "ודאי, שגם אני יודע זאת, אבל כוונתי היתה לתאר מה יקרה מבלעדי זה, כלומר - איך נסתדר בזמן הפגזה על פי דרך הטבע, בלי שניקח בחשבון שהכל בידי שמים?"

כששמע זאת הרב דסלר לא היה מסוגל להבליג. ניגש אל האיש והוכיחו: "כיצד יכול יהודי להעלות בדעתו מצב תיאורטי כזה, שהקב"ה לא משגיח על העולם, חלילה? והרי אין מציאות כזו כלל וכלל! מה טעם יש להגות בדמיונות שווא, בנוסח 'מה יהיה אם הקב"ה לא ישמור עלינו'?"

על יעקב אבינו נאמר (בראשית כח, יא): "וייקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא", ובמדרש (בראשית רבה סח, יג) מובא, שהיה מתיירא מן החיות ולכך הניח אבנים.

ויש להבין, אם פחד מן החיות, כלום נרגע פחדו מחמת כמה אבנים ששם למראשותיו? וכי טרחה גדולה היא לנמר או לארי לקפוץ מעט?

אלא - מבאר הסבא מקלם זצ"ל - דרך הצדיקים למעט הנס ככל האפשר. אף על פי שאין ההצלה באה בדרך הטבע, מכל מקום צריך האדם להשתדל להפחית את הנס.

פחדו של יעקב אבינו לא היה שמא יזיקוהו החיות, אלא שמא לא עשה עדיין את כל שביכולתו כדי להפחית את הנס. לאחר שמילא את חובת ההשתדלות שלו למעט את הנס, שוב לא חשש יעקב מהארי או מהנמר, מאחר ותלה ביטחונו בקב"ה.

ננסה לשער, אילו היינו מוצאים עצמנו לבד, במקום מדבר שממה, הלילה יורד וחשיכה אפילה מקיפה אותנו מכל עבר, וחיות הטרף שואגות סביבנו... אם נתאמץ לרכז מחשבתנו רק על אמונה ובטחון, כלום נהיה שלווים ורגועים, או שמא גופנו ירעד מאימה, ונשמטנו כמעט תפרח מעוצם הפחד?

ככל שמדרגתו של האדם גבוהה יותר ואמונתו חזקה יותר, הריהו שליו יותר בכל תקופות חייו, והינו מאושר יותר בכל עת.

הצדיקים פוחדים מן החטא, כפי שנאמר "אשרי אדם מפחד תמיד" - ירא מחטאים שבידו, אך הם פוחדים רק מן החטא, ואינם יראים מפגעי העולם וסכנותיו.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

"בתחילה נראה היה כאילו תפילת המנחה עומדת להביא עלי מוות ודאי, אבל האמת היא שהתפילה הצילה את חיי!"

ללכת "עם האלוקים" גם בשעת הסתר פנים

היהודי, בעל המעשה, שהה עם עוד אלפי מגויסים-בעל-כורחם במבנה שהוחרם על ידי הצבא הרוסי. הם עמדו להישלח אל החזית, והמתונו רק לבואו של גנרל שאמור לשאת בפניהם נאום תעמולה נלהב כדי לחזק בהם את המוטיבציה להקריב את עצמם למען רוסיה.

אותו יהודי ידע, שאין כמעט ספק שהוא ייהרג תוך שעות ספורות. הוא החליט להתפלל מנחה, אולי בפעם האחרונה בחייו, ונעמד והתפלל מעומק ליבו. הוא לא ראה ולא שמע מה נעשה סביבו. תוך כדי כך הגיע הגנרל, וכולם נעמדו והצדיעו וחלקו לו כבוד גדול, ורק היהודי עמד בצד ולא התייחס כלל אל הגנרל. הגנרל כעס מאד. הוא שאג פקודה, ושני חיילים תפסו את היהודי והשליכו אותו לכלא, כדי שישב שם עד שייערך לו משפט צבאי. הוא ידע שמדובר בגזר דין מוות. ההתנהגות שלו נחשבה כמרד בעיצומה של מלחמה, ובנסיבות כאלו אין סגורים ואין עורכי דין. רק משפט מוות.

אותו יהודי לא אמר לעצמו ח"ו: 'זו תורה וזו שכרה? עונש מוות על תפילת מנחה?!'
הוא אמר לעצמו, 'לא משנה מה אומר או לא אומר לשופט בזמן המשפט, בכל מקרה יהרגו אותי. אני אתפלל לה' גם במהלך המשפט.'

כאשר הובא לפני השופט הצבאי, שאל אותו השופט, "מה השם שלך, חייל?"

הוא ענה: "למנצח מזמור לדוד".

שאל השופט: "מה הדרגה שלך?"

והוא ענה: "יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלוקי יעקב".

"מה יש לך לומר להגנתך?"

והוא אמר: "ישלח עזרך מקודש ומציון יסעדך".

אמר השופט: "אין עם מי לדבר... החייל הזה משוגע, חולה נפש. סלקו אותו מכאן, תשלחו אותו לבית חולים לחולי נפש".

ישב האיש בבית החולים לחולי נפש מספר שבועות, ולאחר מכן בדק אותו רופא ואישר שהוא בריא בנפשו, ושחרר אותו מבית החולים.

הוא זכה להינצל מן המלחמה, והאריך ימים, וכשהיה מספר את הסיפור לנכדיו ולניניו, היה מוסיף ואומר: "בתחילה נראה היה כאילו תפילת המנחה עומדת להביא עלי מוות ודאי, אבל האמת היא שהתפילה הצילה את חיי. בזכות התפילה הזאת לא נשלחת

"את האלוקים התהלך נח" (ו. ט)

שם "אלוקים" רומז למידת הדין.

בזמן שזוכה אדם להנהגה של מידת הרחמים, קל לו ללכת עם הקב"ה. כאשר הבריאות טובה, והפרנסה ברווח ויש נחת מהילדים, לא קשה להיות בעל אמונה.

אבל הגדלות האמיתית היא לדבוק בקב"ה גם כשמידת הדין שולטת, ויש חושך, צרות וקשיים, ושום דבר שהאדם עושה לא מצליח לו - ובכל זאת הוא לא מהרהר ולא מערער, חס וחלילה, אלא דבק בבורא יתברך באמונה ובאהבה.

זאת היתה גדלותו של נח - "את האלוקים התהלך נח", גם בזמן ששלטה מידת הדין הוא המשיך לדבוק בקב"ה בכל כוחו ומאודו.

בזכות הנהגה זו של נח הוא זכה להיות "איש צדיק תמים", בזכותה יש קיום לכל העולם, ובזכותה זכה נח לשלוש מאות וחמישים שנים של חיים אחרי המבול, ויצאו ממנו שבעים אומות כל אדם שעומד איתן בעבודת ה', ולא נשבר למרות הסתר הפנים, זוכה להגיע למעלות גדולות ויקבל על כך שכר עצום.

סיפור לי רבי צבי נקר, מחבר סדרת הספרים "אמונה שלמה", סיפור ששמע מרבי, ששמע מזקן מופלג שהוא בעצמו היה בעל המעשה:

כשפרצה מלחמת העולם הראשונה, תפסו השלטונות הרוסיים אותו ואת כל האזרחים שיכלו לתפוס, כדי לשלוח אותם כחיילים לחזית מול הצבא הגרמני. הצבא הרוסי היה פרימיטיבי וחלש, וכלי הנשק של חייליו היו מיושנים. ולא זו בלבד, אלא שרבים מהחיילים לא צוידו כלל בכלי נשק, וניתנו להם רק סכינים וחרבות כדי להילחם מול הגרמנים, שהיו מצוידים במכונות ירייה ובתותחים, והיו טובחים בהם בלי רחם.

מה עשו הרוסיים? הם השתמשו בחיילים ובאזרחים שלהם כבשר תותחים. הם לקחו קבוצה של עשרת אלפים חיילים ומגויסים-טריים, ושלחו אותם להילחם נגד הגרמנים. הם שיערו שהגרמנים יהרגו ששת אלפים או שבעת אלפים מאנשיהם, אבל הארבעת אלפים הנותרים יגיעו אל הגרמנים ויהרגו בהם עם החרבות והסכינים. מובן שרבים מאותם ארבעת אלפים ייהרגו גם הם בקרב, אבל הם יצליחו לגרום תוך כדי כך לאבדות גם אצל הגרמנים.

לחזית כבשר תותחים, ולא נהרגתי כפי שנהרגו מרבית החיילים שהיו איתי באותה שיחת מוטיבציה של הגנרל".
השעה שבה הועמד למשפט צבאי היתה שעת חשיכה והסתר

פנים, ועל אף זאת התחזק היהודי באמונתו והתפלל: "יענך ה' ביום צרה", כי ידע שרק הקב"ה יכול להושיעו.
(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך בראשית)

כאשר שמע רבי ידידיה על כך, הזדעזע ואמר לבנו: "הם צוחקים על מצוה שיהודים מקיימים? מעתה אתה נשאר בבית ולא הולך לתלמוד תורה!"

כשאדם עושה חסד עם חבירו ללא כל חשבונות, גם הקב"ה עושה עימו חסד ללא חשבונות

חסד ללא חשבונות

וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת נַח וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבֵּה (ח, א)

בזמן פורענות מידת הדין בוערת בעולם ואינה מבחינה בין צדיק לרשע, ולכן אם אדם רוצה להנצל, עליו לעשות מצוה גדולה שתעמוד לזכותו. ומהי אותה מצוה? עשיית חסד ללא כל חשבונות!

כשאדם עושה חסד עם חברו, הוא אומר בליבו: "אני אלוה לך היום, וכשאני אצטרך הוא ילווה לי", אך כאשר נח ובניו האכילו את החיות והבהמות שבתביבה במשך שנה שלמה, הם עשו זאת ללא כל אינטרס וחשבון עתידי.

לפיכך אמרה תורה: "ויזכור אלוקים את נח ואת כל החיה והבהמה אשר איתו בתיבה" - כשאדם עושה מצוה ללא כל חשבונות, הקב"ה מציל גם אותו ללא חשבונות אם אכן מגיע לו להינצל או לא.

חסד תמורת חסד

לפני תקופה נפטר רבי אהרון מונסונגו זצ"ל, רבה של מרוקו, ובניו סיפרו לקרובי משפחתי סיפור מיוחד במינו:

אביו, רבי ידידיה מונסונגו זצ"ל, כיהן גם הוא כרב במרוקו, כאשר בתחילה היה רב העיר פאס, ולימים התמנה לרבה של מרוקו רבתי. באותה תקופה הגיעה למרוקו תנועת ה'אליאנס' שהכניסה לתוך מערכת החינוך היהודית תכנים זרים וחכמות חיצוניות, מה שגרם להרס וחורבן היהדות והחינוך הטהור. לעסקני התנועה לא הפריע שהמבוגרים ימשיכו ללכת לבתי הכנסת, ומטרתם היתה לגרום לילדים לבעוט בכל הקדוש והיקר.

יהודי חוץ לארץ חוששים ללכת בגלוי עם כיפה, ולכן הם הולכים ברחוב כשהם חובשים קסקט. כדי ליצור בוז לכיפה ולמראה היהודי, העלו אנשי ה'אליאנס' הצגה ובה הראו את הלעג כלפי חובשי הכיפה העוברים ברחוב וכיצד מי שלובש קסקט ניצל מכך.

כאשר שמע רבי ידידיה על כך, הזדעזע ואמר לבנו: "הם

צוחקים על מצוה שיהודים מקיימים? מעתה אתה נשאר בבית ולא הולך לתלמוד תורה!"

אביו פנה אל הרב מאיר ישראל, שהיה אחד מדייני פאס ומורה הוראה בה, וביקשו ללמוד עם בנו הלכה, והילד שהיה בכיתה ז' החל ללמוד עם הדיין הלכות שחיטה וטריפות.

כך הם למדו במשך שלוש שנים, עד שבאחד הימים בא הבן אל אביו ואמר: "אמנם אני לומד מצוין והכל טוב ויפה, אך אני רוצה ללמוד בחברת בני גילי".

היו אלה השנים שאחר השואה הנוראה, ובדייק באותה תקופה הקים רבי נתן וייל זצ"ל על גבול צרפת שוויץ את ישיבת "חכמי צרפת" עבור קבוצה של בחורים ניצולי שואה שהיו שבורים ורצוצים וחסרי חשק ללמוד. לצורך הקמת הישיבה הוא צירף לצוות גם את רבי שמחה וסרמן ואת רבי חיים יצחק חייקין זצ"ל, תלמידו של ה"חפץ חיים" זצ"ל, שהיה ראש ישיבה באקס לה בן במשך השנים שקודם השואה.

מלבד היותו של הרב וייל ראש ישיבה - הוא היה גם רב, ובאחד הימים הגיעה אליו אשה וסיפרה בדמעות: "לפני השואה הייתי נשואה, וכעת עברה המלחמה ואיני מצליחה למצוא את בעלי. אני מבקשת שתמצא לי היתר מעגניות, כדי שאוכל להינשא ולפתוח דף חדש".

הוא פתח ספרים והתייגע מאד, אך לא הצליח למצוא היתר. העגונה היתה באה לפניו מידי יום ובוכה בדמעות שימצא לה היתר, אך הוא נאלץ להשיב את פניה בשלילה.

מנהגו היה ללמוד גמרא עם פירוש הרי"ף, הוא רבי יצחק אלפסי שכתב פירוש המסכם את ההלכות העולות מן הגמרא. פעם אחת לאחר שהעגונה היתה אצלו, הוא נטל באקראי גמרא, פתח אותה והחל ללמוד אותה עם פירוש הרי"ף, ולפתע הוא ראה בתוך הדברים ראייה שבכוחה ניתן להתיר את העגונה. הוא היה מאושר מאד, קרא מיד לעגונה והתירה מעגניותה.

הוא חש שברצונו להכיר טובה לרי"ף על שסייע לו להתיר את העגונה, ומכיון שהרי"ף היה רב בפאס, הוא החליט להרבות את לימוד התורה בעיר.

חדש בישיבה ואינך בקי בחומר, ולכן עדיף שלא תכנס לבחינה". אך כאשר ראה שכולם נכנסים, החליט רבי אהרן שלא לפרוש מן הציבור ונכנס לבחינה.

ואז שאל הרב קלמנוביץ שאלה שאף לא אחד מהבחורים ידע להשיב עליה. שתיקה מתוחה השתררה בחדר, כשלפתע התרוממה אצבעו של רבי אהרן מונסונגו. "את השאלה הזו שואל ה'בית יוסף' ומביא עליה שתי תשובות" והוא הוסיף ואמר את התשובות.

הרב קלמנוביץ הוסיף והקשה שאלה שלא היה לבחורים מענה עליה, ושוב הונפה אצבעו של רבי אהרן. "את השאלה הזו שואל ה'ט"ז ומתריך כך וכך". כאשר הקשה הרב קלמנוביץ שאלה נוספת שלא זכתה למענה, הופנו כל העינים אל רבי אהרן, ואכן ידו הונפה בשלישית. "את השאלה הזו כותב הש"ך והוא מתריך כך וכך".

רבי אהרן לא רכש את הידיעות הללו בישיבה אלא במהלך לימודו עם הדיין בפאס, אך הרב קלמנוביץ שלא ידע זאת היה אחוז התפעלות: "יש לכם בישיבה בחור צעיר שיודע כל כך הרבה? אני לא צריך לבדוק יותר. זהו מקום תורה נפלא!"

הוא חזר לארצות הברית והמליץ בפני הקרן על הישיבה בחום. הקרן החלה להעביר לישיבה תמיכה קבועה ונכבדה, ומיני אז השתפר מצבה של הישיבה והיא התאזנה מבחינה כלכלית.

נמצא שראש הישיבה עשה חסד עם רבי אהרן מונסונגו וקיבל אותו לישיבה ללא כל חשבונות של טובת הנאה, ובתמורה סובב הקב"ה שרבי אהרן היה השליח להעלות את הישיבה על דרך המלך מבחינה גשמית.

כשאדם עושה חסד עם חבירו ללא כל חשבונות, גם הקב"ה עושה עימו חסד ללא חשבונות. זה הלימוד הגדול שלומדים כאן (רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך בראשית)

עמד ושלה מכתב לרב הראשי של העיר פאס, ובו כתב שפתח ישיבה בצרפת והוא מבקש לשלוח אליה בחורים בני העיר פאס, ומי מהם שיגיע לישיבה יתקבל אליה באופן מיידי. מכיון שלא ידע את כתובתו של הרב הוא שלח את המכתב ללא כל כתובת, אך בסופו של דבר הגיע המכתב בדרך לא דרך לידי הרב מונסונגו כאשר ראה הרב מכתב בשפה הצרפתית, קרא לבנו שהיה בקי בה ושאלו מה כתוב בו. בנו קרא את המכתב, וסיפר לאביו על הישיבה שנפתחה בצרפת.

"אם כך, אתה נוסע אליה", אמר האב. כמה מסירות נפש היתה בכך, לשלוח נער בן ארבע-עשרה ממדינה למדינה בלי שתהיה אפשרות לדעת מה באמת יש שם, ולכמה שנים הוא יעדר מן הבית!

כאשר הגיע רבי אהרן לישיבה, שררה בה חרפת רעב שאין כמותה. בתחילת השבוע הבחורים קיבלו כיכר לחם, וזה היה מזונם במשך השבוע כולו.

והנה נודע לרב חייקין שבארה"ב הוקמה קרן בשם 'עזרת תורה' שמטרתה תמיכה בהקמת מוסדות תורה. הוא שלח לקרן מכתב ובו סיפר על הישיבה ועל מצבה הכלכלי הקשה, אך מכיון שהקרן לא סייעה לניצולים אלא רק לישיבות, הוחלט בהנהלת הקרן לשלוח את רבי אברהם קלמנוביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר בארצות הברית, כדי שיבחן את התלמידים ויראה האם אכן מדובר בישיבה לכל דבר, או שמא זהו בית לפליטים שמבקש סיוע.

הנהלת הקרן הודיעה לרב חייקין על החלטתה, וכל הבחורים החלו לערוך חזרות לקראת בואו של הרב קלמנוביץ וקיוו שיעמדו בבחינה שתזכה את הישיבה בתמיכה המיוחלת.

הרב קלמנוביץ הגיע לישיבה וקרא לבחורים למבחן. פנו הבחורים והרבנים אל רבי אהרן מונסונגו ואמרו לו: "אתה תלמיד

הרמ"א פנה לבן הקצב והודיע לו בתוקף: "אני מזהיר אותך, לבל תעז למכור אפילו כזית אחד מהשומן הזה עד שאסיים את התפילה ואחזור מבית הכנסת!"

הטומאה אינה נדבקת בקדושה

שבוע שבה כשעלה זית בפיה וכעבור שבוע נוסף לא שבה עוד, וכך ידע נח כי תמו המים מהארץ.

והדברים מעוררים תמיהה, מדוע שלח נח את העורב בתחילה ולא שלח מיד את היונה?

כמדומני שניתן ליישב את השאלה על ידי הרגשה מאוד עדינה. נח הרי ידע שהמבול בא מפני שהבורא יתברך התעצב על מצבם הרוחני הירוד של בני הדור וכעס על הנהגתם המשוקצת

וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב (ח, ז)

בתום ארבעים ימי המבול, פתח נח את חלון התיבה ושלה את העורב, שריחף סביבותיה ולא אבה לצאת לשליחות, כפי שנאמר: "וַיֵּצֵא יְצוֹא וְשׁוֹב עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ" (בראשית ח, ז), ומדברי רש"י המבאר מפני מה סירב העורב לבצע את השליחות, אנו למדים על גודל טומאתו. על כן שלח נח את היונה הטהורה, שבתחילה יצאה לשליחות ולא מצאה מנוח לכף רגלה, לאחר

והטמאה, ולכן הוא החליט להשמיד את הבריאה ואמר לנח: "קֶץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ" (שם ו, יג).

עתה, לאחר המבול, ביקש נח לבחון האם רוח הטומאה כבר נכחדה מהעולם ובאה תחתיה אוירה של קדושה. אטמוספירה חדשה שבה אפשר לבנות את העולם מחדש, ולכן שלח ראשית כל את העורב, שהוא עוף טמא, וביקש לראות כיצד ינהג והאם ימצא את מקומו בעולם החדש ובאוירה הטהורה.

רק לאחר שהעורב הטמא סירב להתרחק מהתיבה, שלח נח את היונה שהיא עוף טהור ועם ישראל נמשל אליה, כפי שדרשו חז"ל במדרש (פסיקתא שיר השירים ב, יד) על הפסוק: "יֹנְתִי בְּחִגְיֵי הַסֶּלַע בְּסִתְרֵי הַמִּדְרָגָה הַרְאִינִי אֶת מְרִאֲיֵךְ הַשְּׁמַיִמֵינִי אֶת קוֹלְךָ כִּי קוֹלְךָ עָרַב וּמְרִאֲיֵךְ נְאֻמָּה" (שיר השירים ב, יד).

לא לחינם הלך הזרזיר אצל העורב

רבי משה איסרליש זצ"ל הידוע בכינויו הרמ"א זכה לחבר הגהות על השולחן ערוך, שיש המכנים אותו בשם 'המפה', לרמוז שרבי יוסף קארו זצ"ל יצר את השולחן והרמ"א הוסיף על המלאכה ופרש עליו מפה. בהקדמה ל"שולחן ערוך" הבהיר רבי יוסף קארו, כי כתב את רוב הדברים על פי שיטות עדות המזרח, ולפיכך בא הרמ"א והוסיף הלכות ומנהגים רבים לשיטת פוסקי אשכנז.

מלבד זאת זכה הרמ"א לחבר את הספרים "דרכי משה", "תורת העולה" ועוד, ופסקיו הם יסוד היסודות לכל מורה הוראה בישראל.

הרמ"א כיהן כרב, כאב בית דין וכראש ישיבה בעיר הולדתו קראקא, ומצודתו נפרשה על כל ערי פולין, גרמניה וצפון איטליה. בתוקף תפקידו כרב העיר קראקא, הוטלה עליו האחריות להשגיח על כשרות הבשר שמכרו קצבי העיר היהודים.

מעט לעת התקיים בעיר קראקא יום השוק, בו היו מתאספים מאות אנשים מהעיר ומסביבותיה ומציעים את מרכולתם למכירה. באחד מימים אלו, בשעה מוקדמת בבוקר, הלך הרמ"א לתפילת שחרית בבית הכנסת. בדרכו הוא חלף בשוק וראה קבוצת יהודים מתגודדת סביב קצב צעיר המציע שומן בהמה למכירה.

הרמ"א ניגש אל המוכר ושאלו: "למי שייך השומן הזה שאתה מוכר?"

"השומן שייך לאבי", השיב שוליית הקצב, "הוא בעל אטליז הנמצא תחת השגחת הרב!"

הרמ"א פנה לציבור הלוקחות וציווה עליהם שלא לקנות מהשומן עד שאבי הבחור יופיע במקום. "ברצוני לדבר עם בעל האטליז בעצמו!"

הזמן חלף ובמקום התאסף ציבור ענק של לקוחות, אך הרמ"א לא הניח לאיש לקנות מהשומן, וכמובן שאנשי העיר שסרו למשמעתו לא העלו על דעתם לנהוג כנגד הוראתו הנחושה של המרא דאתרא.

בינתיים הגיע זמן התפילה. הגבאי פנה לרמ"א ורימוז לו בעדינות כי בבית הכנסת כבר ממתינים לרב העיר כדי שיוכלו להתחיל בתפילה. כשראה הרמ"א כי השעה התאחרה, פנה לבן הקצב והודיע לו בתוקף: "אני מזהיר אותך לבל תעז למכור אפילו כזית אחד מהשומן הזה עד שאסיים את התפילה ואחזור מבית הכנסת!"

הרמ"א הלך לבית המדרש ובינתיים הגיע למקום בעל האטליז, שראה ציבור ענק עומד סביב דוכן השומן וממתין בציפייה. "מה קורה כאן?" שאל הקצב את בנו בפליאה, "מדוע אינך משרת את הקונים?!"

"מה אעשה אבא?" הצטדק הצעיר, "רב העיר עבר ליד הדוכן והזהיר אותי באזהרה חמורה, שלא אעז למכור מהשומן עד שיסיים את התפילה ויחזור לשוק".

בעל האטליז שמע את הדברים והקים קול זעקה: "מה אירע פתאום! מדוע הרב אינו מתיר למכור את השומן? הרי הוא נלקח מבהמה כשרה שנשחטה למהדרין תחת השגחתו!" אבל הציבור החכם הבין שהרב לא היה מזהיר באזהרה כה נוראה שלא לקנות מהשומן, אם לא היה צל כבוד המעיב על כשרותו.

בינתיים שב הרמ"א מהתפילה, הגיע לשוק, ניגש לבעל האטליז והחל לחקור אותו בכל תוקף: "מה מקור השומן הזה שאתה מוכר כאן?!"

"מה השאלה?" התגונן הקצב, "השומן ניטל מבהמה שנשחטה למהדרין, הרב בכבודו ובעצמו פיקח על השחיטה!"

אבל הרמ"א לא קיבל את דבריו והרעים לעברו בקול נוקב: "תגיד לי עכשיו, מהיכן השומן הזה שאתה מציע למכירה?!"

הקצב ניסה לספר במבוכה כי מקור השומן מכאן ומשם, אך הרב לא קיבל את מעשיותיו והורה לו בחריפות: "תגיד לי תכף ומיד, מאיפה הבאת את השומן הזה?!" וכך, בלית ברירה, הוכרח הקצב להודות בבושת פנים ובקול עגום כי מדובר בשומן אסור של 'דבר אחר', רחמנא ליצלן!

לנוכח ההתרחשות המרעישה, פערו הנוכחים את עיניהם בפליאה וקראו בהתרגשות: "כזו רוח הקודש! כזו קדושה של הרמ"א! אשרי העיר קראקא שזכתה לרב בעל מופת שכזה!" ומיד מיהרו לשאול את הרמ"א בסקרנות ובהשתוממות כיצד ידע כי מקור השומן בבהמה טמאה.

אולם הרמ"א חייך והשיב בענוות חן: "לא נביא ולא בן נביא אנוכי. חז"ל אמרו במדרש (בראשית רבה סה, כו) 'לא הלך העורב אצל הזרזיר אלא שהוא מינו' ולימדונו שהואיל והזרזיר הוא בעל חי טמא, לכן הוא שוהה מטבעו במחיצת העורב שאף הוא בעל חי טמא.

הבוקר, כשהלכתי לתפילה, ראיתי עורב החג מעל השומן וחשבת לי לעצמי, מה יש לעורב טמא לחפש מעל דוכן בו נמכר שומן כשר. אמנם היה זה בשוק הפתוח, אבל בכל אופן לבי אמר לי, שאם העורב הטמא מעופף מעל השומן, הרי שיש דברים בגו ומן הראוי לברר ולחקור את פשר הדבר. ואכן לאחר חקירה

הנוכחים שמעו את הדברים ונפעמו להיווכח עד היכן הרחיקו לראות עיניו הקדושות של הרמ"א.

(רבי אהרן טויסיג שליט"א - דורש טוב בראשית)

ודרישה התברר כי מדובר בשומן שמקורו מבהמה טמאה. והיות והעורב הוא בעל חי טמא, לפיכך הוא ריחף מעל שומן החזיר שאף הוא בעל חי טמא!"

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

מה היתה הטענה ב'עם הדומה לחמר'?

קידושין דף ס"ח

שבו לכם פה עם החמור, עם הדומה לחמור

גשמית פשוטה, איך באמת לא ראו את זה. והשיב - ונאים הדברים למי שאמרם - : כי הרבה פעמים יש ענן קשור על ההר, אבל אברהם ויצחק 'התבוננו' והבחינו שזה אחרת מתמיד כי הענן לא זז משם, אבל הנערים לא שמו לב וחשבו שזה ענן רגיל. הם התבוננו והם לא התבוננו! והיה מביא גם את דברי שיערי תשובה (ש"ג סי' טו) 'ונאמר על האנשים שאינם עורכים מחשבות להתבונן תמיד ביראת ה' ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה'. והדברים ידועים, שבכל פעם שאירע ולא חש בטוב, היה מתבונן ועושה חשבון נפשו, במה לא נהג כראוי ומה עליו לתקן. כלל לא דיברו על רופאים ורפואות, כי זה היה טפל ביותר.

(קובץ גליונות)

ידוע שמרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל היה מתבונן בכל פעולה ופעולה כדי שלא יהיה חלילה מצות אנשים מלומדה. צא ולמד מה שדרש מרן זצוק"ל (ימלא פי תהלתך ח"א עמוד צ"ט והלאה) בדברי המדרש אצל עקידת יצחק (מובא בעלי התוס' וירא כ"ב ה') כשראה אברהם את המקום מרחוק וענן קשור עליו, אמר ליצחק בנו מה אתה רואה, אמר לו הר נאה וענן קשור עליו, חזר אצל נערי וואמר להם מה אתם רואים, אמרו לו אין אנו רואים שום דבר, אמר להם אתם והחמור שוים שאינכם רואים כמוהו, א"כ שבו לכם פה עם החמור.

הקשה, ממה נפשך, אם הענן היה דבר רוחני שצריך רוח הקודש כדי לראותו, אז מה הטענה עליהם, וכי משום שהם לא במדרגה של רוח הקודש הם שוים לחמור, ואם זה היה ראייה

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

אתה אוכל סעודה ומישהו נכנס פנימה - האם צריך להזמינו לאכול?

אדם נכנס למקום שאוכלים בו סעודה, מזמינים הסועדים אותו לאכול עמהם.

אולם, מי שהוא אורח בסעודה זו, אסור לו לתת מהמאכלים לאדם זר שלא הוזמן אליה, משום שאין אורח מזמין אורח; אלא אם כן יודע שבעל הבית אינו מקפיד על כך.

[שו"ע קסט, א, משנ"ב א, ב, ג, רח, שעה"צ, וביה"ל ד"ה לשמש; בו"מ דרשו, 1]

מי שהריח ריח מאכל והוא מתאוה לו, ואינו יכול להשיגו, יזהר מאוד מבליעת הרוק המצטבר בפיו מחמת תאוותו, מפני שהדבר עלול להביאו לידי היזק, ואף לידי סכנה; אלא יפלוט את הרוק מפיו ומחמת הסכנה שבדבר, האוכל אוכל שיש לו ריח הגורם להתאוות לאכילתו, ותוך כדי אכילתו נכנס אדם אחר למקום, צריך שיציע לו לאכול עמו מעט; ומסיבה זו, נהגו ישראל, שאם

מאיזו מנה צריך לתת למלצר לאכול טרם שתאכל בסעודה?

אינו אוכל.

ואם התנה עם המשרת מראש שלא יצטרך לתת לו לאכול, אין התנאי מועיל. אולם, אם הודיע למשרת מראש שהוא רשאי לאכול אף מבלי שיתנו לו; וכל שכן במקום שנהוג שהמשרת אוכל מעצמו מכל המאכלים, וכל שכן אם גם המשרת מסב לסעודה - די בכך, ואינו צריך לתת לו.

[שו"ע קסט, א, משנ"ב ג, וביה"ל ד"ה כל, ד"ה צריך, וד"ה מיד]

מי שיש בביתו משרת המבשל את האוכל, או מגיש לפניו את האוכל, צריך להקפיד לתת לו לאכול לפחות מעט מכל מאכל שריחו גורם להתאוות לאכילתו, כדי שלא יבוא לידי סכנה (ראה לעיל).

ואם מבשל או מגיש לפניו כמה מינים של מאכל כזה, צריך לתת לו מכל מין ומין. ורצוי לתת לו אף ממאכלים שאין בהם ריח כלל, משום שטבעו של אדם להצטער כשאחרים אוכלים והוא

האם מותר לתת לחם לאדם שאינו נוטל ידיים?

מצות 'תוכחה', אך לקיום מצוה זו, אינו מחויב למונעו מלקחת את הלחם, אלא די בכך שיאמר לו, שמאחר ואינו נוטל את ידיו אסור לתת לו את הלחם.

ואם ספק אם יטול ידיו - מותר לתת לו לחם; ויש מחמירים בדבר, אך אם מדובר בעני - אין להחמיר.

[שו"ע קסט, א, ומשנ"ב ט; בו"מ דרשו, 3]

אדם שאינו שומר תורה ומצוות, ואינו נוטל ידיים לפני אכילתו - אסור לתת לו לחם לאכילה, משום שמכשילו באכילה ללא נטילת ידיים, ועובר באיסור "וְלִפְנֵי עֵגֶר לֹא תִתֵּן מִכֶּשֶׁל". ואף כשהלחם בידו אסור לסייעו באכילה, משום איסור 'מסייע לעוברי עבירה'. ואם אינו נותן לו לחם, ובידו למנוע ממנו לקחת את הלחם, אך אינו מונע זאת ממנו - אינו עובר באיסור 'לפני עור'; ומוטלת עליו

* מאפה העשוי מקמח ומים, וממולא בבשר, דגים, וכדומה: אם הוא מיועד לסעודה ולשובע פֶּלַחִם - ברכתו 'המוציא'; ואם ניכר עליו כי אינו מיועד לסעודה, ברכתו 'מזונות'.
* פיצה - יש אומרים שבמקום שנהוג לאוכלה בתוך סעודה, ברכתה 'המוציא'; ויש אומרים שאם המים שבה מהווים מיעוט לעומת יתר מרכיבי הבצק, אין ברכתה המוציא אלא כשהאוכל עצמו אוכלה כסעודה.
* לחמניות 'מזונות' - יש אומרים שברכתן 'המוציא'; ויש אומרים שהדבר ספק, ואין לברך עליהן מזונות, ואין לברך עליהן המוציא אלא בתוך סעודה, או באכילת כמות של 'קביעות סעודה'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע לא ניתן למכור את בתי הכנסת המרכזיים שבירושלים?

המזדמנים למקום, ולא ניתן לקבל את הסכמת כולם. ולפיכך, לדוגמה, אין למכור את בתי הכנסת המרכזיים שבירושלים, כיון שאנשים רבים מכל העולם שוהים בעיר למשך תקופות ארוכות ומתפללים בהם.

[שו"ע קנג, ז, משנ"ב פתיחה ורכה; בו"מ דרשו, 35]

בית כנסת וכל חפץ קדושה השייך לציבור, ניתן למוכרו בתנאים מסוימים. אולם, בעיר גדולה אשר רבים שאינם מתושבי המקום מזדמנים אליה ושוהים בה למשך תקופה לרגל מסחרם, וכדומה, או אף ביישוב קטן שמסיבה כלשהי מתרכזים גם בו כאלה שאינם מתושבי המקום - לא ניתן למוכרם, כיון שהוקדשו אף לשם כל

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il